

СТАНОВИЩЕ

във връзка със защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономика“

Автор на становището: проф. д-р Мария Петрова Видолова, СУ „Св. Климент Охридски“, определена за член на научното жури със Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ № РД 38-33 /11.01.2019 г.

Автор на дисертационния труд: Венцислав Николаев Христов, задочен докторант към катедра „Икономика“ на Стопански факултет - СУ „Св. Климент Охридски“.

Тема на дисертационния труд: „Банково стрес тестване: Ефективност на макропруденциалния стрес тест за оценка на банкова устойчивост“

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

1.1. Данни за докторантурата

В. Христов е зачислен като задочен докторант към катедра „Икономика“ през 2014 г. Докторантът е атестиран положително за всички години на докторантурата и е положил успешно изпитите, заложи в индивидуалния план за подготовка. Със Заповед № РД 20-1823 от 15.11.2018 г., е отчислен с право на защита. В качеството на негов научен ръководител се убедих в целенасочената и упорита работа през годините на аспирантурата, като В. Христов умело съчета професионалната си компетентност, придобита като един от най-добрите специалисти по макропруденциално стрес тестване със стремежа за научно израстване.

Не са открити допуснати нарушения по отношение изпълнение на процедурата, както и по отношение съответствието на дисертацията с

изискванията на Правилника за придобиване на научни степени в СУ „Св. Климент Охридски“.

1.2. Данни за дисертацията

Темата на дисертационния труд е формулирана много добре. Основната цел и задачите, както и обекта и предмета на изследването са прецизно изведени и отразяват извършената изследователска работа на докторанта. Възприетата изследователска теза отговаря на формулираните цел и задачи.

Изследването на дисертанта е оригинално, задълбочено, добре аргументирано и добросъвестно, като е налице много добро качество на разработката от съдържателна и езикова гледна точка, както и по отношение на постигнатата логическа последователност при разглеждането на проблемите.

Първа глава е посветена на теоретичен анализ на еволюцията при оценката и управлението на банковия риск и инструментите за рисковото оценяване. Специално внимание е отделено на международните стандарти за управление на риска в банковата дейност в контекста на рисковия обхват на Базел 1, Базел 2, Базел 3 и бъдещият пакет Базел 4, като е направен критичен анализ на някои слаби страни в капиталовите акорди. Потърсена е релация между управлението на банковия риск, формирането на концепцията за системния риск и причините и последиците от глобалната финансова криза 2007/2008 г. Проследено е транспонирането на стандартите в ЕС и Р България, както и в използваните инструменти и методи за оценка на банковия риск.

Акцентът във **втора глава** е върху проблемите, тенденциите и перспективите, свързани с банковото стрес-тестване с отправна точка глобалната финансова криза през 2007/8 г. Идентифицирани са три

направления на инструмента, свързани с вътрешно управление на риска в банката, с микро-надзорна оценка и с провеждане на макропруденциална политика, като са изведени специфичните характеристики и елементи. Накрая е представена ролята на макропруденциалното стрес-тестване в регулаторната и надзорната архитектура.

Специално внимание в **трета глава** е отделено на теоретичните фундаменти и методологичната рамка, които разкриват същността на макропруденциалното стрес тестване. Разгледани са текущите предизвикателства, както и присъщите ограничения и несъвършенства. Докторантът защитава становището за макропруденциалното стрес тестване като цялостен процес, който представлява комбинация на подходящ дизайн и експертна оценка и включва множество избори, свързани с основните елементи, като ефектът от неговото приложение е повишената банкова устойчивост.

Четвърта глава е посветена на сравнителен преглед на най-добрите международни практики за периода 2000 - 2014 г. в страни от Централна и Източна Европа (ЦИЕ), които са със сходно икономическо развитие и банково посредничество. Обобщени са резултатите от стрес теста, проведен за банковата система на Р България през 2016 г. Авторът ни запознава с детайлна информация относно различните практики, като очертава общи референтни правила и извежда насоки за практическо приложение.

Специален професионален интерес представлява **пета глава**, където на фона на задълбочен анализ за финансовото състояние на българската банкова система към края на 2017 г. се прави оценка за нейната устойчивост към негативни системни стресови шокове. Оценката е осъществена при статичен баланс чрез макропруденциални стрес тестове в две направления – капитал и

ликвидност. Резултатите показват адекватен капиталов и ликвиден капацитет за посрещане на неблагоприятни шокове, като и при двете симулации резултатните величини остават над зададените референтни прагове.

1.3. Данни за автореферата и публикациите

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд. Самооценката на научните приноси отговаря на действителните постижения на докторанта.

Публикациите на дисертанта определено се концентрират около проблематиката на дисертацията, като съдържат оригинални моменти, свързани с разработената дисертация. По съдържание и брой са достатъчно представителни и отразяват реално постиженията на докторанта.

2. Научни приноси и достойнства на разработката

2.1. Дисертацията е посветена на изключително актуален от гл.т. състоянието и перспективите в развитието на националната икономика и банковата система, и в същото време недостатъчно изследван и адаптиран към момента проблем, особено като се има предвид предстоящото ни включване в банковия съюз. Може определено да се каже, че дисертацията представлява един първи успешен опит за обобщаване проблемите на макропруденциалното стрес тестване и открояване на неговата роля за поддържане устойчивостта на банковата система.

2.2. Осъществен е задълбочен теоретичен и сравнителен анализ на методологията и използваните методи за изследване на риска в банковата дейност в светлината на имплементирането на Базелските стандарти в исторически ракурс. Проучен е впечатляващ обем научна литература по проблема. Като имаме предвид специализираната материя, определен принос представлява заявяването на авторската позиция по редица проблеми в

обхвата на дисертацията, както и представените препоръки, свързани с предизвикателствата пред ефективното приложение на макропруденциални стрес тестове.

2.3. Висока оценка заслужава анализа и изведените най-добри международни практики за макропруденциално стрес-тестване от гледна точка на релевантност за банковата система в България. Въпреки че не съществува универсален начин за приложение, основното предимство е в наличието на различни подходи, сценарии, методологии, техники и допускания, които обогатяват инструментариума, свързан с изпълнението на зададените стрес-тест цели.

2.4. Определено приносен момент представлява извършеното практическо изследване на устойчивостта на банковия сектор в България с приложение на индикатори за финансова стабилност, както и разработените специализирани стрес тестове за капитала и ликвидността и предложената методология за капиталов стрес тест на базата на макроикономически сценарии. Дисертантът представя цялостен иконометричен модел за необслужвани кредити в българската банкова система с данни за периода 2003 – 2017 г., както и методология на ликвидния стрес тест, която съдържа специфични сценарии за ликвидна криза в банковата система на България.

2.5. Дисертантът убедително доказва, че макропруденциалният стрес тест /при отчитане на съществуващите на този етап ограничения и несъвършенства/ е ефективен инструмент от обществена значимост за оценка на устойчивостта в банкова система при умелото съчетаване на подходяща приложна рамка и експертна оценка. Имайки предвид уроците от глобалната криза 2007/2008 г., инструментът в неговата цялостност /архитектура, подходи, обхват и рисков микс/ определено допринася за

идентификация на системни уязвимости, както и обосновава необходимостта от задълбочаването на експертизата в областта на анализа на риска, която да послужи като основа за последващи действия от страна на надзорните органи, вкл. и за публично рекапитализиране.

Заключение

На основание изложеното в становището, считам, че докторантът притежава необходимата квалификация и професионална компетентност и разработената дисертация представлява творческо постижение, чиято тематика, обобщения и препоръки имат безспорно значение за теорията и практиката, свързана с анализа и управлението на риска в банковата дейност в българските условия, както и с приложението на макропруденциалното стрес тестване като надежден инструмент в цялостния инструментариум на банковия надзор и регулаторната политика за поддържане на финансова стабилност.

Предлагам на членовете на уважаемото жури да вземат решение за присъждане на Венцислав Христов на образователната и научна степен „доктор“ по научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономика“.

гр. София

12.02.2019 г.

.....

(проф. д-р Мария Видолова)